

מבוא למשנה

חמשה חומשי תורה הם התורה שבכתב והדברים שנאמרו למשה רבנו בעל-פה כהסבר לדברים שבכתב - הם התורה שבעל פה.

רבי יהודה הנשיא החליט לכתוב את התורה שבעל פה כי ראה שהתלמידים מתמעטים והצרות גוברות ולכן החליט הוא ובית דינו לקבץ את כל הפירושים ששמעו מפי משה רבינו ועברו מדור לדור, וחיבר את ספר המשניות. ששה סדרי משנה: זמ"ן נק"ט – זרעים, מועד, נשים, נזיקין, קדשים, טהרות.

זרעים – מצוות המחייבות בצמח הארץ.
מועד – בפרקי הזמן והמועדים.
נשים – דיני האיש והאשה.
נזיקין – בדינים ובנזקים שבין איש לחבירו.
קדשים – בדיני הקורבנות.
טהרות – בעניין הטהרות והטומאות.

מסכת ברכות שאנו לומדים נמצאת בסדר זרעים והיא המסכת הראשונה.
פרק א' עוסק בקריאת שמע.

תורה שבכתב: "ובשכבך ובקומך" מכאן למדו שקוראים את שמע פעמיים ביום.
תורה שבעל פה: מתי בערב קוראים את קריאת שמע ומתי בבוקר.

משנה א' – זמן קריאת שמע בערב

משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן = כלומר מצאת הכוכבים לדעת כולם.
ויש מחלוקת עד מתי בלילה אפשר לקרוא את קריאת שמע:

רבי אליעזר	עד סוף האשמורה הראשונה
חכמים	עד חצות בלילה
רבן גמליאל	עד שיעלה עמוד השחר

ולמדנו שחכמים קבעו עד חצות בלילה כדי להרחיק אדם מן העבירה – כלומר שאדם לא יגיד בשעה 11 בלילה יש עוד זמן עד הבוקר לומר קריאת שמע אלא יאמר כבר לפני חצות בלילה, כדי שלא ירדם או ישכח ויפסיד מצוות קריאת שמע.

משנה ב' – זמן קריאת שמע בבוקר

ממתי קוראים את קריאת שמע בבוקר:

תנא קמא (=תנא ראשון): משיכיר (=יבדיל) בין צבע תכלת ללבן.
רבי אליעזר אומר: משיכיר (=יבדיל) בין צבע תכלת לכרתי (=ירוק).

לפי התנא הראשון, תנא קמא: שיש מעט אור יום בבוקר, מספיק בשביל להבחין בין צבע תכלת ללבן – זה זמן שאפשר כבר לקרוא קריאת שמע.
לפי רבי אליעזר: צריך שיהיה מספיק אור בשביל להבחין בין צבע תכלת לירוק שזה יותר קשה להבחין, לכן צריך יותר אור.

עד מתי קוראים את קריאת שמע בבוקר:

רבי אליעזר: עד נץ החמה = עד שהחמה מתחילה לנצנץ.
רבי יהושע: עד 3 שעות מנץ החמה.

אדם הקורא קריאת שמע לאחר זמן זה – לא יצא ידי חובת קריאת שמע בזמנה וכאילו קורא פסוקים מהתורה.

משנה ג' – איך קוראים קריאת שמע

בית שמאי: לומדים מהפסוק: "ובשכבך ובקומך"

שביליה – קוראים את שמע בשכיבה וביום קוראים את שמע בעמידה.

בית הלל: לומדים מהפסוק: "ובלכתך בדרך"

בלילה וביום – כל אדם קורא כדרכו

משנה ד' – ברכות לפני ואחרי קריאת שמע

בקריאת שמע בערבית: יש 2 ברכות לפני: (1) מעריב ערבים. (2) אהבת עולם.
ו- 2 ברכות אחריה: (1) גאל ישראל. (2) שומר עמו ישראל לעד.

בקריאת שמע בבוקר: יש 2 ברכות לפני: (1) יוצר אור. (2) אהבת עולם.
ו- ברכה אחת אחריה: (1) גאל ישראל.

משנה ה' – הזכרת יציאת מצרים בקריאת שמע

יציאת מצרים מזכירים בהרבה תפילות כגון: קידוש, שירת הים ובקריאת שמע.

בקריאת שמע מזכירים יציאת מצרים בפרשה השלישית – **פרשת "ויאמר"**: "אני ה' אלוהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלוהים..."

"כל ימי חיך" – לומד בן זמא שמזכירים יציאת מצרים גם בימים וגם בלילות: **ימי חיך** – הימים, **כל ימי חיך** – הלילות.

מושגים קשים של כל המשניות:

כרתי = צבע הדומה לירוק.

אשמורה ראשונה = החלק הראשון של הלילה: מהשקיעה ועד 4 שעות.

נץ החמה = שהחמה מתחילה לנצנץ.

עמוד השחר = כשעה לפני נץ החמה.

לעבור גם על דפי העבודה

! בהצלחה